

La feblesa catalana

Des de la tribuna del seny, la veu de la prudència reitera: “No som prou forts; no ens podem permetre més derrotes”. La rauxa polifònica del cor, caòtica i esquincada, replica: “No fem altra cosa que acumular-ne, de derrotes. Cada dia. Evitar la derrota no vol dir rendir-se abans de la batalla, sinó aglutinar la gent i actuar amb astúcia i audàcia”.

En el punt d'excés i d'impaciència de molts discursos i actituds del catalanisme més compromès s'hi expressa la sensació de fatiga i frustració que provoca la persistent relació de subordinació amb l'Estat. Dol comprovar com l'evidència del tracte injust rebut, sempre displlcent de formes i de vegades ofensiu, no acaba d'activar una resposta catalana ferma, suscitadora d'un ampli suport social i, si cal, d'una política desafiant. La percepció de la feblesa crònica de la posició catalana davant l'Estat deriva, sobretot, d'aquest joc secular inacabable de reivindicacions desateses que es perpetuen entre els cinisme d'allà i la resignació d'aquí. S'han acumulat els greuges: sentència sobre l'Estatut, incompliment sistemàtic dels acords d'inversió, negativa a abordar seriosament el dèficit fiscal català, posada en qüestió de la immersió lingüística a l'escola, rebuig a una planificació de l'espectre radioelèctric que reconegui l'espai català de comunicació, traves per assumir la gestió de les grans infraestructures... ¿Què més cal que passi perquè es produeixi una reacció que pugui tenir conseqüències polítiques efectives? ¿Quina mena de conjuntura podria facilitar les complicitats, fer emergir els lideratges i encendre una guspira d'il·lusió entre la gent? L'erosió de la confiança que produeix la crisi es combina amb la dificultat per identificar possibles factors de canvi. La paciència s'acaba i el seu lloc l'ocupen la irritació i el desànim.

A *Notícia de Catalunya* (1954) J. Vicens Vives contraposava l'actitud política de nuclis catalans partidaris de “l'acceptació d'un pragmatisme de via estreta” amb la d'aquells altres que ho apostaven tot al “desenvolupament de la mística de l'acció directa”. L'arrel d'aquesta dicotomia permanent remuntava, deia Vicens, com a mínim fins al segle XVIII, quan, amb la consolidació de la monarquia borbònica, pels catalans “el fet essencial és que l'estat es converteix definitivament en una cosa distant, inassolible”. I en aquest punt és on encara som: entre un estat que s'exhibeix negant-nos i perjudicant-nos, i la manca de convicció per construir-ne un de propi.

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

al que, excepcions minoritàries a banda, construeix la seva influència i el seu predomini aliant-se amb l'estat espanyol, amb la seva promesa d'ordre i amb l'accés al seu mercat. Massa fràgil i dependent per fer-se hegemònica i controlar aquell estat, aquesta burgesia mai no es plantejarà seriosament abandonar-lo per assajar una alternativa catalana. Tot sembla indicar que ara, en el marc de les turbulències de la crisi de començaments del segle XXI, tampoc.

No hi ha projecte d'estat català perquè no hi ha classe dirigent que el vulgui. No hi ha unitat política del catalanisme perquè no hi ha un bloc social articulat al voltant d'una classe dirigent que es reconegui com a catalana. Hi ha empre-

sariat emprenedor, hi ha famílies burgeses amb sentit patriòtic, hi ha grups renovats d'influència social que exerceixen alguna forma de mecenatge i d'activisme al servei del país i la seva cultura, hi ha gent de bona posició que fa un ús socialment responsable i nacionalment conseqüent dels seus recursos... Però no hi ha una veritable classe dirigent. El procés històric ve de lluny i ara es manifesta d'una manera clara i contundent. En la direcció del país, socialment parlant, el que hi ha és un buit immens. I el més urgent no és indagar qui en té la culpa, sinó veure què

es pot fer per omplir-lo.

La majoria de països que coneixem han estat modelats des del poder per les seves classes dirigents en el procés de consolidació de les seves respectives hegemonies. En alguns casos, sovint problemàtics, aquell paper l'ha substituït l'exèrcit, alguna vella administració colonial o una dictadura de partit. De classe dirigent convencional no en tenim; i els altres factors ni hi són ni ens agraden. El buit immens, a Catalunya, només el pot omplir una ampla i variada majoria social articulada al voltant d'un lideratge i d'una proposta política que, avui per avui, cap partit ni dirigent polític pot satisfer tot sol.

Estem preocupats per la crisi, però també, i potser encara més, per la nostra feblesa com a subjecte polític col·lectiu. No volem ser menysinguts. Tenim massa joc polític intern de passadís, partidista, de mera correlació de forces. I poca política d'invocar l'energia social per intervenir en la realitat al servei dels objectius que el bloc social majoritari proposi. Aquest bloc social majoritari és avui l'única classe dirigent possible d'un procés democràtic de construcció d'estat. Qui gosarà convocar-lo?

Al'Europa moderna i contemporània, quan en una nació històrica no hi ha estat és perquè les seves classes dirigents no han pogut construir-lo. Perquè han estat derrotades en el procés, perquè han quedat assimilades a un altre projecte d'estat més atractiu, o per totes dues coses alhora. En general, no hi ha estructures d'estat quan no hi ha classe dirigent. O bé quan la classe dirigent ha quedat satel·litzada. La història contemporània de la burgesia catalana és la d'una classe soci-

No es construeix un estat sense classe dirigent, i en aquest sentit tenim un buit immens. El més urgent és veure què es pot fer per omplir-lo

